

Divorțul - Bulgaria

CUPRINS

- 1 Care sunt condițiile pentru obținerea divorțului?
- 2 Care sunt motivele de divorț?
- 3 Care sunt efectele juridice ale unui divorț în ceea ce privește:
  - 3.1 relațiile personale dintre soți (de exemplu numele de familie)
  - 3.2 împărțirea bunurilor soților
  - 3.3 copiii minori ai soților
  - 3.4 obligația de a plăti pensie de întreținere celui alt soț?
- 4 Ce înseamnă, în termeni practici, termenul legal de „separare legală”?
- 5 Care sunt condițiile pentru separarea legală?
- 6 Care sunt efectele juridice ale separării legale?
- 7 Ce înseamnă, în practică, termenul „anularea căsătoriei”?
- 8 Care sunt condițiile pentru anularea căsătoriei?
- 9 Care sunt efectele juridice ale anulării căsătoriei?
- 10 Există mijloace alternative extrajudiciare pentru rezolvarea chestiunilor legate de divorț, fără recurgerea la instanță?
- 11 Cui ar trebui să adresez cererea mea (petiția mea) de divorț/separare legală/anulare a căsătoriei? Ce formalități trebuie respectate și ce acte ar trebui să atașez la cererea mea?
- 12 Pot obține asistență judiciară în vederea acoperirii cheltuielilor de judecată?
- 13 Este posibil să atac o hotărâre de divorț/separare legală/anulare a căsătoriei?
- 14 Ce ar trebui să fac pentru ca o hotărâre de divorț/separare legală/anulare a căsătoriei emisă de o instanță în alt stat membru să fie recunoscută în acest stat membru?
- 15 Cărei instanțe ar trebui să mă adresez pentru a ataca recunoașterea unei hotărâri de divorț/separare legală/anulare a căsătoriei emisă de o instanță într-un alt stat membru? Ce procedură se aplică în aceste cazuri?
- 16 Care este legislația în materie de divorț pe care instanța o aplică într-o acțiune de divorț între soți care nu locuiesc în acest stat membru sau care sunt de naționalități diferite?

1 Care sunt condițiile pentru obținerea divorțului?

Dreptul bulgar recunoaște următoarele posibilități de desfacere a căsătoriei prin divorț:

- acțiune de divorț prin acordul soților, în conformitate cu articolele 50 și 51 din Codul familiei (*Semeen kodeks*);
- acțiune de divorț întemeiată pe deteriorarea gravă și iremediabilă a raporturilor dintre soți, în temeiul articolului 49 din Codul familiei;

- acțiune de divorț întemeiată pe deteriorarea gravă și iremediabilă a raporturilor dintre soți, fără a se statua asupra culpei, cu prezentarea unui acord încheiat între soți în conformitate cu dispozițiile articolului 49 alineatul (4) din Codul familiei.

În cazul divorțului prin acordul soților, cei doi soți formulează o cerere comună și o depun la instanța districtuală (*rayonen sad*), prin care prezintă acordul prevăzut la articolul 50 din Codul familiei. În acord, soții trebuie să convină asupra aspectelor legate de locuința copiilor, exercitarea drepturilor părintești, dreptul de vizită și întreținerea copiilor, partajul bunurilor, folosirea locuinței familiei, obligația de întreținere între soți și numele de familie. Acordul trebuie să fie aprobat de instanță, după ce aceasta a verificat dacă interesele copiilor sunt protejate. În cazul în care instanța constată că acordul este incomplet sau că interesele copiilor nu sunt protejate în mod corespunzător, aceasta stabilește un termen pentru corectarea deficiențelor. În cazul în care deficiențele nu sunt remediate în termenul acordat, instanța respinge cererea de divorț.

În cazul deteriorării grave și iremediabile a raporturilor dintre soți, acțiunea este introdusă de unul dintre soți și este soluționată de instanța teritorială (*rayonen sad*) de la domiciliul pârâtului. Instanța are obligația să se pronunțe din oficiu cu privire la culpa pentru destrămarea căsătoriei și cu privire la exercitarea drepturilor părintești, dreptul de vizită și întreținerea copiilor rezultați din căsătorie, partaj, folosirea locuinței familiei, obligația de întreținere între soți și folosirea numelui de familie al soțului. Aceste norme se aplică în cazul în care părțile nu au încheiat o convenție matrimonială care stabilește relațiile menționate anterior în caz de divorț.

În cazul în care există un acord care reglementează aspectele privind exercitarea drepturilor părintești, dreptul de vizită și întreținerea copiilor rezultați din căsătorie, partaj, folosirea locuinței familiei, obligația de întreținere între soți și folosirea numelui de familie al soțului/soției, instanța se pronunță cu privire la culpă numai dacă acest lucru este solicitat în mod expres de către o parte sau de către părțile în litigiu, însă judecătorul trebuie, totuși, să stabilească faptul că există motive pentru încetarea căsătoriei, și anume deteriorarea gravă și iremediabilă a raporturilor dintre soți.

2 Care sunt motivele de divorț?

În cazul acțiunii de divorț prin acordul soților:

Fundamentul pronunțării unui divorț prin acordul soților este constituit de declarația soților cu privire la consimțământul lor solemn și fără rezerve în ceea ce privește încetarea căsătoriei. Instanța nu examinează motivele invocate de soți pentru încetarea căsătoriei.

În cazul acțiunii contencioase de divorț:

Fundamentul pronunțării divorțului îl constituie deteriorarea gravă și iremediabilă a raporturilor dintre soți. Nu există nicio definiție legală pentru „deteriorarea gravă și iremediabilă a raporturilor dintre soți” (*dalboko i nepopravimo razstroystvo na braka*). Conform doctrinei și jurisprudenței interpretative a Curții Supreme de Casație (*Varhoven kasatsionen sad*), se constată o deteriorare gravă și iremediabilă a căsătoriei în cazurile în care legătura conjugală există oficial, însă este lipsită în totalitate de conținutul dictat de moralitate și lege. Deteriorarea gravă și iremediabilă a căsătoriei reprezintă o stare de fapt obiectivă, care trebuie să fie stabilită de la caz la caz. Toate mijloacele de probă, inclusiv mărturiile verbale, sunt admisibile. Legea nu stabilește condiții prealabile absolute pentru deteriorarea gravă și iremediabilă a căsătoriei. Jurisprudența acceptă în acest scop, cu toate că lista nu este exhaustivă, adulterul, separarea *de facto* prelungită, abuzul de alcool și abuzul de alte substanțe toxice, violența fizică și psihică și neglijarea în mod repetat a familiei. Noul Cod al familiei nu mai solicită instanței să se pronunțe din oficiu cu privire la aspecte referitoare la culpă, cu excepția cazurilor în care partea sau părțile au solicitat în mod expres pronunțarea unei hotărâri cu privire la acest aspect. Cu toate acestea, în lipsa unui acord, chestiunea culpei rămâne decisivă pentru pronunțarea unei hotărâri cu privire la exercitarea drepturilor părintești, dreptul de vizită și întreținerea copiilor rezultați din căsătorie și folosirea locuinței familiei.

3 Care sunt efectele juridice ale unui divorț în ceea ce privește:

3.1 relațiile personale dintre soți (de exemplu numele de familie)

După divorț, instanța poate încuviința revenirea la numele anterior căsătoriei al unuia dintre soți.

3.2 împărțirea bunurilor soților

Noul Cod al familiei prevede mai multe regimuri matrimoniale între soți în timpul căsătoriei: regimul legal al comunității de bunuri, regimul legal al separării bunurilor și regimul contractual.

1. Regimul comunității de bunuri este dreptul de proprietate deținut în devălmășie asupra tuturor bunurilor, inclusiv depozitele în numerar, dobândite în timpul căsătoriei. Bunurile sunt deținute în comun de ambii soți, indiferent pe numele căruia dintre ei au fost

dobândite, în cazul în care au fost obținute prin contribuția comună a ambilor soți. Contribuția comună a soților poate fi sub forma unor investiții financiare și a muncii prestate, a îngrijirii copiilor și a întreținerii gospodăriei. Contribuția comună a soților reprezintă o prezumție, sub rezerva dovedirii contrariului.

Bunurile personale ale fiecăruia dintre cei doi soți constau în bunuri dobândite înainte de căsătorie, precum și în bunuri moștenite și donații primite în timpul căsătoriei. Activele personale (bunuri mobile) dobândite de unul dintre soți în timpul căsătoriei pentru uzul personal obișnuit sau pentru exercitarea profesiei sale sunt bunuri personale.

În urma divorțului, comunitatea de bunuri se transformă în coproprietate obișnuită.

2. Regimul separării bunurilor

Drepturile dobândite de fiecare dintre soți în timpul căsătoriei sunt deținute în mod personal de către soțul/soția în cauză, însă în cadrul acțiunii de divorț, fiecare dintre soți are dreptul de a obține o cotă-parte din valoarea drepturilor dobândite de celălalt soț pe durata căsătoriei, în măsura în care soțul solicitant a contribuit prin muncă, prin mijloace financiare, prin îngrijirea copiilor, prin activitățile casnice sau în alt mod. Cheltuielile necesare pentru îndeplinirea nevoilor familiei sunt suportate de ambii soți; soții dețin răspunderea comună pentru obligațiile asumate în vederea îndeplinirii nevoilor curente ale familiei.

3. Regimul contractual

În temeiul noului Cod al familiei, soții pot încheia o convenție matrimonială, o opțiune nouă în dreptul bulgar. Convenția matrimonială poate fi încheiată de către soți fie înainte, fie în timpul căsătoriei. Convenția matrimonială este limitată la dispoziții privind partajul bunurilor între părți, cum ar fi: drepturile părților la bunurile dobândite în timpul căsătoriei; drepturile părților la bunurile deținute înainte de căsătorie; modul în care se gestionează și se înstrăinează bunurile, inclusiv locuința familiei; participarea părților la cheltuielile și obligațiile părților; efectele patrimoniale în caz de divorț; obligația de întreținere a soțului/soției în timpul căsătoriei și în caz de divorț; întreținerea copiilor rezultați din căsătorie. O clauză care prevede transformarea bunurilor deținute înainte de căsătorie de către una dintre părți în bunuri aparținând comunității de bunuri este inadmisibilă. Convenția matrimonială nu poate conține dispoziții privind măsuri anterioare decesului, cu excepția cotelor-părți deținute de soți în cadrul comunității de bunuri convenite în cazul desfacerii acesteia. Regimul legal al comunității de bunuri se aplică oricăror drepturi de proprietate care nu sunt reglementate prin convenția matrimonială.

Indiferent de regimul ales de soți, regimul general se aplică înstrăinării locuinței familiale, și anume, atunci când locuința familiei constituie un bun personal al unuia dintre soți, înstrăinarea acesteia necesită consimțământul celuilalt soț, cu excepția cazului în care ambii soți dețin o altă locuință care este deținută în coproprietate sau în mod individual de fiecare dintre aceștia. În lipsa consimțământului, înstrăinarea poate avea loc cu autorizația unui judecător din cadrul instanței districtuale, dacă se stabilește că înstrăinarea nu este în detrimentul copiilor minori și al familiei. În cazul în care se acordă divorțul, dacă locuința familiei nu poate fi utilizată separat de cei doi soți, instanța va permite utilizarea acesteia de către unul dintre soți în cazul în care persoana în cauză a solicitat acest lucru și are nevoie de locuință. În cazul în care există copii rezultați din căsătorie care nu au atins vârsta majoratului, instanța se pronunță din oficiu cu privire la folosirea locuinței familiei și poate dispune ca locuința să fie utilizată de soțul/soția căreia i s-a atribuit exercitarea drepturilor părintești, atât timp cât soțul/soția în cauză exercită drepturile respective.

După divorț, foștii soți încetează să mai fie moștenitorii legali ai bunurilor celuilalt și pierd toate beneficiile rezultate din măsurile anterioare decesului. După divorț, donațiile de bunuri cu valoare semnificativă acordate unuia dintre soți în contextul sau în timpul căsătoriei de către celălalt soț sau de către rudele apropiate ale acestuia pot fi revocate, cu excepția cazului în care acest lucru contravine moralității publice. Cererea de revocare a unei donații poate fi înaintată în termen de maximum un an de la pronunțarea divorțului.

Regimul legal al comunității de bunuri se aplică în cazul în care persoanele care se căsătoresc nu au ales un regim matrimonial și dacă acestea sunt minori sau persoane cu capacitate juridică limitată. Regimul matrimonial este consemnat în Registrul raporturilor patrimoniale dintre soți și poate fi modificat în timpul căsătoriei. Modificarea se menționează în certificatul de căsătorie civilă și în registru. Convențiile matrimoniale și regimul matrimonial legal al comunității de bunuri sunt înregistrate într-un registru electronic central la Agenția pentru registre. Registrul este accesibil publicului. În cazul în care unul dintre soți sau ambii soți se implică într-o tranzacție cu un terț, dacă în registru nu este înregistrat un regim matrimonial, se aplică regimul matrimonial legal al comunității de bunuri.

3.3 copiii minori ai soților

Termenul juridic acceptat în legislația bulgară este „exercitarea drepturilor părintești” (*yprazhnyavane na roditelski prava*).

În hotărârea judecătorească de desfacere a căsătoriei prin divorț, instanța are obligația de a se pronunța asupra aspectelor legate de exercitarea drepturilor părintești, dreptul de vizită și întreținerii copiilor rezultați din căsătorie, precum și asupra folosirii locuinței familiei. În acest sens, instanța are în vedere interesele copiilor. Instanța hotărăște care dintre soți urmează să exercite drepturile

părintești și stabilește măsuri referitoare la exercitarea acestor drepturi, la contactele dintre copii și părinți și la întreținerea copiilor. Atunci când decide care dintre soți va exercita drepturile părintești, instanța evaluează toate circumstanțele legate de interesele copiilor audiind atât părinții, cât și copiii în cazul în care aceștia din urmă au o vârstă mai mare de zece ani.

3.4 obligația de a plăti pensie de întreținere celuilalt soț?

În conformitate cu articolul 83 din Codul familiei, dreptul la întreținere este acordat numai soțului/soției care nu este în culpă pentru divorț. Indemnizația de întreținere se plătește timp de maximum trei ani de la încetarea căsătoriei, cu excepția cazului în care părțile au stabilit de comun acord o perioadă de timp mai îndelungată. Instanța poate prelungi această perioadă dacă fostul soț care beneficiază de întreținere are o situație materială dificilă, iar celălalt soț poate plăti întreținerea fără dificultate. Dreptul unui fost soț la indemnizația de întreținere încetează în cazul în care se recăsătorește. În practică, cazurile în care foștilor soți li se acordă sau sunt obligați să plătească indemnizație de întreținere sunt extrem de rare.

4 Ce înseamnă, în termeni practici, termenul legal de „separare legală”?

Termenul de „separare legală” nu există în legislația bulgară actuală.

În jurisprudență, separarea *de facto* înseamnă pur și simplu că soții nu locuiesc împreună și nu formează o gospodărie. Aceasta nu are același înțeles cu termenul de „separare legală”.

5 Care sunt condițiile pentru separarea legală?

A se vedea punctul 4.

6 Care sunt efectele juridice ale separării legale?

A se vedea punctul 4.

7 Ce înseamnă, în practică, termenul „anularea căsătoriei”?

Anularea (*ynishtozhavane na braka*) este unul dintre mijloacele de desfacere a unei căsătorii prevăzute de legea bulgară. Căsătoria anulată are toate efectele legale ale unei căsătorii valabile până la încetarea acesteia pe cale judiciară. Căsătoria poate fi anulată numai prin procedură judiciară: nulitatea căsătoriei este valabilă numai după ce aceasta a fost stabilită de către instanță.

8 Care sunt condițiile pentru anularea căsătoriei?

Se anulează căsătoria în cazul în care unul dintre soți

- avea vârsta mai mică de optsprezece ani atunci când s-a încheiat căsătoria;
- este căsătorit cu o altă persoană;
- a fost declarat incapabil din punct de vedere legal sau suferă de o boală mintală sau un handicap psihic care constituie un motiv pentru declararea sa ca persoană incapabilă din punct de vedere legal;
- suferă de o boală care reprezintă un pericol grav pentru viața sau sănătatea copiilor sau a celuilalt soț, cu excepția cazului în care boala reprezintă un pericol doar pentru celălalt soț și acesta din urmă cunoaște acest lucru;
- este ascendentul sau descendentul direct al celuilalt soț;
- este sora sau fratele, nepotul, nepoata sau altă rudă colaterală, până la gradul al patrulea inclusiv, a celuilalt soț;
- este părintele adoptiv sau copilul adoptat al celuilalt soț;
- a fost obligat să încheie căsătoria prin amenințarea cu un pericol grav și imediat pentru viața, sănătatea sau onoarea sa ori a familiei sale.

9 Care sunt efectele juridice ale anulării căsătoriei?

În funcție de viciul de consimțământ care afectează căsătoria, cererea de anulare poate fi depusă de către soțul afectat de viciul de consimțământ respectiv; de asemenea, cererea poate fi depusă de către procuror, de către soțul din prima căsătorie sau de către procuror și soț. Articolul 97 din Codul familiei enumeră, în mod expres și exhaustiv, persoanele îndreptățite să introducă o acțiune de anulare a căsătoriei și menționează termenele pentru introducerea a unei astfel de acțiuni.

Consecințele anulării căsătoriei sunt identice cu cele ale divorțului în ceea ce privește relațiile personale dintre soți și regimul matrimonial, precum și în ceea ce privește relațiile dintre soți și copiii lor. Pentru anularea unei căsătorii, reaua-credință este echivalentă cu culpa în cazul divorțului. Copiii concepuți sau născuți în timpul căsătoriei anulate se consideră a fi fost născuți în interiorul căsătoriei și se bucură de prezumția de paternitate.

10 Există mijloace alternative extrajudiciare pentru rezolvarea chestiunilor legate de divorț, fără recurgerea la instanță?

Singura modalitate de a desface o căsătorie prin divorț este prezentarea unei solicitări sau a unei cereri de divorț în instanță.

În cazul în care părțile optează pentru mediere, cauza aflată pe rol se suspendă.

11 Cui ar trebui să adresez cererea mea (petiția mea) de divorț/separare legală/anulare a căsătoriei? Ce formalități trebuie respectate și ce acte ar trebui să atașez la cererea mea?

Ca instanță de prim grad de jurisdicție, instanța districtuală (*rayonen sad*) este competentă, în mod normal, pentru cererile de divorț din culpă sau cererile de anulare a căsătoriei. Aceste instanțe soluționează, de asemenea, cererile de divorț prin acordul soților. Cererile trebuie prezentate instanței competente de la domiciliul pârâtului. Instanța nu este obligată să verifice din oficiu dacă este competentă, însă are obligația să transfere cauza instanței competente în cazul în care pârâtul depune o obiecție în termenul prevăzut de răspuns la cerere.

În cauzele matrimoniale nu se poate pronunța o hotărâre în lipsă.

12 Pot obține asistență judiciară în vederea acoperirii cheltuielilor de judecată?

Părțile în litigiu pot obține asistență juridică gratuită în condițiile obișnuite prevăzute pentru acordarea acestui tip de asistență. Condițiile respective sunt stabilite în Legea privind asistența juridică gratuită (*Zakon za pravната pomoshť*).

13 Este posibil să atac o hotărâre de divorț/separare legală/anulare a căsătoriei?

O hotărâre prin care se pronunță divorțul prin acordul soților nu poate fi contestată.

După notificarea sau comunicarea hotărârii de anulare a căsătoriei sau de divorț, părțile au la dispoziție două săptămâni pentru a ataca hotărârea respectivă la instanța regională. Hotărârea de divorț produce efecte chiar dacă se formulează o cale de atac întemeiată exclusiv pe culpă.

14 Ce ar trebui să fac pentru ca o hotărâre de divorț/separare legală/anulare a căsătoriei emisă de o instanță în alt stat membru să fie recunoscută în acest stat membru?

În această situație se aplică Regulamentul (CE) nr. 2201/2003 al Consiliului, transpus prin articolul 621 din Codul de procedură civilă (*Grazhdanski protsesualen kodeks*). Instanța competentă este instanța districtuală în a cărei rază teritorială se află domiciliul stabil al persoanei care a formulat calea de atac; în cazul în care aceasta din urmă nu are domiciliul stabil pe teritoriul Republicii Bulgaria, instanța competentă este instanța în a cărei rază teritorială se află domiciliul părții interesate; în cazul în care persoana interesată nu are domiciliul pe teritoriul Republicii Bulgaria, instanța competentă este Instanța Municipală din Sofia (*Sofiyski Gradski Sad*).

15 Cărei instanțe ar trebui să mă adresez pentru a ataca recunoașterea unei hotărâri de divorț/separare legală/anulare a căsătoriei emisă de o instanță într-un alt stat membru? Ce procedură se aplică în aceste cazuri?

În această situație se aplică Regulamentul (CE) nr. 2201/2003 al Consiliului, transpus prin articolele 622 și 623 din Codul de procedură civilă.

Partea care se opune recunoașterii hotărârii poate introduce o cale de atac împotriva deciziei de recunoaștere sau, după caz, împotriva deciziei de executare silită a hotărârii. Decizia poate face obiectul unei căi de atac înaintate Curții de Apel din Sofia (*Sofiy ski apelativen sad*); hotărârea acesteia poate, la rândul său, să fie atacată în casație în fața Curții Supreme de Casație.

16 Care este legislația în materie de divorț pe care instanța o aplică într-o acțiune de divorț între soți care nu locuiesc în acest stat membru sau care sunt de naționalități diferite?

Legea aplicabilă anulării unei căsătorii este cea aflată în vigoare în statul în care a fost încheiată căsătoria.

Raporturile personale dintre soți sunt reglementate de dreptul comun intern al țării acestora. Dacă soții au cetățenii diferite, raporturile lor sunt reglementate de dreptul statului în care soții își au domiciliul stabil comun. Dacă soții nu au domiciliu comun, raporturile lor sunt reglementate de dreptul statului cu care cei doi soți au împreună cele mai apropiate legături.

Raporturile patrimoniale dintre soți sunt reglementate de legislația aplicabilă raporturilor personale ale acestora.

Divorțul soților care au aceeași cetățenie, străină, este reglementat de dreptul statului ai cărui cetățeni sunt aceștia la momentul introducerii acțiunii de divorț. Divorțul soților cu cetățenii diferite este reglementat de dreptul statului în care aceștia își au domiciliul stabil comun la momentul introducerii acțiunii de divorț. Dacă soții nu au domiciliu stabil comun, se aplică dreptul bulgar.

Versiunea în limba națională a acestei pagini este administrată de punctul de contact RJE respectiv. Traducerile au fost efectuate de serviciile Comisiei Europene. Este posibil ca eventualele modificări aduse originalului de către autoritatea națională competentă să nu se regăsească încă în traduceri. Nici RJE și nici Comisia Europeană nu-și asumă nicio răspundere sau responsabilitate în legătură cu informațiile sau datele pe care le conține ori la care face trimitere acest document. Pentru a afla care sunt regulile privind protecția drepturilor de autor aplicabile de statul membru responsabil pentru această pagină, vă invităm să consultați avizul juridic.

Ultima actualizare: 24/11/2015